

⊗ Lo camin deis aucèus

« Un dei primiers tèxts imprimits de Max Roqueta, en 1930, sota l'escais alut de « Cantagril », dins la revista montpelhienca *La Campana de Magalouna*, èra una pròsa poètica corteta titolada *Meditacioun dau chòt*. L'escrivan, tot novelari, i preniá la paraula au nom de l'aucèu de la nuech, que son monològ se confondiá ansin ambé la votz dau poèta, pauc a cha pauc sortent dau silenci que la clartat dau jorn li aviá impausat.

« Que mous iols se doubrigoun, pioi que lou jour s'en vai. Lou sourel es anat s'amagà detràs dau pioch e lou calabrun douçamen davala sus lou velous de cendra de mas alas. Devers lou lum de sous oustaus lous omes s'en van lasses e muts ».

Aquela meditacion s'acabava ambé l'afortiment tranquil de la sobeiranetat de l'aucèu sus lo reiaume de la nuech :

« Tout lou jour escoundut dins la rusca rufa d'un viel ameliè ai esperat l'oura benesida dau calabrun e de la pas : que nostra voulada noun estripa la pas grèva de la nioch.

Ara qu'au cant das grils trefoulissoun las estèlas d'or, doubrissèn à l'alé de la nioch lou velous cendrous de mas alas e coubrissèn de noste vòu lou bos, la bruga fina e lous oustaus fousques das omes ».

A la fin finala d'un percors sensa relambi ritmat per sa preséncia, es ambé leis aucèus totjorn que s'es acabada la trajectòria de l'escrivan : lo segond volum de son *Bestiari*, imprimit pas que quauquei jorns abans sa desaparicion, lo 24 de junh de 2005, es eu tanben claufit deis aparicions nombrosas deis aucèus. I crosam, a-de-reng, que se trache de pèças recentas ò pus ancianas represas dins aquel encastre, la pintarda, lo papachrós, lo corbatàs, lo fauciu, la nichola, la tortora, lo cocut, la trida, lei gralhas, lo gau, lo merle, la dònna de nuech, la lauseta, la puput ; e son lei becaruts, òstes acostumats e magics de la Camarga e deis estanhs de la còsta lengadociana, que venon clavar lo recuelh.

Estrechament ligada, tre la debuta, a l'espelida musiciana de l'aucèu, mesa en scèna sota lei trachs d'un autboissaire dins lo racònte *L'Autbòi de nèu*, la figura de l'escrivan que se devinha en filigrana dei primiers tèxtes de Max Roqueta, pròsas ò poèmas, es ben la d'un aucelaire, pron semblant au Papageno de Mozart dins *La Flaiïta encantada*. Mai l'aucèu, per l'escrivan d'Argelièrs, es tanben l'abséncia d'aucèu, la quèsta d'una musica qu'evocariá a l'encòp l'enfança, lo paradís perdut e lo testarditge dau poèta per ensajar d'agantar çò que, de per sa quita natura, sempre demorarà, per part, fòra de son poder. Aquela abséncia es lo ròdol naturau dau cant, e mai lo de l'escritura, entre lei dos abismes que son a seis originas. Se i enauça e i demòra « la votz », segon lo títol d'un poèma de *La Pietat dau matin*, tot noirit dei figuras d'aucèus que leis aviá ja recampa-

das l'òbra poètica anteriora de Roqueta. Una votz, coma posada dei parts pus prigondas dau temps, e que contunha, sensa relambi, son camin :

« Aquela votz qu'ausiguèron antan
los aucèls de mai de mila ans
canta dins la ramilha
e l'aiga miralha au desèrt
las planas etèrnas de l'èr ».

Una votz que leis aucèus ne son lei portaires e lei messatgiers, e que lo poèta, contemplant la sabor de cada moment dau mond, n'aganta, coma lei canas balancejadas per lo vent e lo mirau de l'aiga, a mesura que passa, lo cant illimitat :

« E raja etèrna l'aiga escura
oblidosa dels grands aucèls
de la cara linda dau cèu
e de ma man dins sa frescura ».

Lo « camin deis aucèus » es estat per Max Roqueta, ais originas de son òbra, la votz de l'escritura, que sei poèmas i fan ressòn cada fes que remonta deis abismes – temporaus, cosmics ò dau dedins de l'èstre uman –, e qu'el es aquí per leis escotar e ne restituir, qu'ansin vengan de bòn entendre, e lei mots e lei cants ».

Los aucèls qu'ai crosat

Los aucèls qu'ai crosat, una ora de ma vida,
dins lo passat vòlan etèrnament
ambé mon arma d'aquela ora ;
coma d'un aubre de l'ivèrn
una fuòlha que se destaca,
e qu'au fiu de l'aiga se'n va.
Ieu d'aquela ora, aucèls d'antan,
palombas esvanidas
ont vos menèt sens ges d'arrèst nimai de patz
l'aiga, dins sa fugida ?
Sempre, sempre, mon còr camina
romieu que non sap lo repaus
dins la comba de ma peitrina,
etèrne romieu jos un cèl
traversat d'abséncia d'aucèl.

Max Rouquette, *Los sòmis de la nuòch*, 1942, représ dins Bestiari I, Atlantica, 2000.